

(Kort bemærkning).

Poul Westergaard (DR):

Jeg er ikke så sikker på, at hr. Poul Boeg har ret i, at centrum-demokraterne har forstået, hvad jeg har sagt. I hvert fald citerede hr. Poul Boeg mig forkert. Jeg har ikke påstået, at centrum-demokraterne forsøgte at forfølge egne partipolitiske interesser. Det, jeg sagde, var, at de med dette forslag forfulgte deres politiske særinteresseformål, og det er noget andet. Det står jeg ved, og jeg synes ikke, det er vanskeligt at dokumentere, at det ligger i selve forslaget.

(Kort bemærkning).

Lindholt (FP):

Retsforbundet har bragt det gådefulde ind i tinget. Hvordan kan det være at forfølge særinteresser, hvis alle i dette land, ejere og lejere, ville kunne få den skattefordel, der lå i, at man kunne fradrage vedligeholdelsesarbejder på sin skattebillet? Det forstod jeg ikke.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til skatte- og afgiftsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om begrænsning af organisationers rettigheder over for erhvervsudøvere [af Jens Møller m. fl.].

(Lovforslag nr. 58. Fremsat 25/10 74).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Arbejdsministeren (Johan Philipsen):

Dette forslag til lov om begrænsning af organisationers rettigheder over for erhvervsudøvere, der er fremsat af medlemmer af kristeligt folkeparti, angår organisationer og foreninger, hvortil medlemskab er af afgø-

rende betydning for at opnå en beskæftigelse, beklæde en stilling eller på anden måde udøve et erhverv.

Efter forslaget skal det ikke igennem indgåelse af kollektive overenskomster kunne pålægges den enkelte erhvervsudøver at være medlem af de af forslaget omfattede organisationer og foreninger, dersom disse har tilknytning til bestemte politiske partier, eller hvis de yder tilskud til politiske partier eller deres presse.

Forslaget tangerer det forslag til lov om regler for organisationers og foreningers bidrag til politisk virksomhed, som blev fremsat i folketinget i maj i år af medlemmer af retsforbundet. Retsforbundets formål med dette lovforslag var at sikre den enkelte ret til erhverv uden dermed i kraft af et reelt obligatorisk medlemskab af en faglig organisation eller erhvervs sammenslutning at skulle være forpligtet til at yde økonomiske bidrag til et politisk formål, som den enkelte ikke ønsker at støtte. Med henblik herpå var der i lovforslaget indeholdt en bestemmelse om, at bidrag, som en interesseorganisation måtte yde til politiske formål, skulle udskilles i en særlig fond, hvortil bidrag kun kunne ydes frivilligt af det enkelte medlem.

Mens det lovforslag, vi behandlede i foråret, og som vi fra regeringens side må nære sympati for, således angik interesseorganisationernes støtte til et politisk arbejde gennem betaling af det faglige kontingent, går det nu foreliggende forslag videre. Det har navnlig det videregående formål at sikre, at det ikke igennem indgåelse af kollektive overenskomster pålægges den enkelte erhvervsudøver at være medlem af faglige organisationer, der forfølger politiske formål. De kollektive overenskomster, der her kan komme på tale, er sådanne overenskomster, hvori indgår de såkaldte eksklusivaftaler, der går ud på, at arbejdsgiveren kun må beskæftige arbejdere, der er medlem af den fagforening, som har indgået aftalen, eller at arbejdsgiveren fortrinsvis skal beskæftige sådanne arbejdere.

Aftaler af denne karakter, der ikke kan indgås inden for hovedorganisationernes område, er en del af det arbejdsretlige system, der her i landet hovedsagelig er opbygget på grundlag af arbejdsmarkedets organisationer.

[Arbejdsministeren.]

Det er som bekendt en fast arbejdsretlig tradition her i landet, at arbejdsmarkedets organisationer har et ganske væsentligt ansvar for og indflydelse på de betingelser, hvorpå arbejdsmarkedet fungerer. De forskellige spørgsmål, som nærværende lovforslag rejser, mener jeg må vurderes i lyset heraf.

Jeg går ud fra, at denne førstebehandling får til udgang, at forslaget sendes i udvalg, og vi er fra regeringens side parate til at gå ind i en nærmere drøftelse.

Erling Dinesen (S):

Ja, må jeg ikke først sige, at jeg ikke kan mobilisere nogen form for velvilje over for dette lovforslag. Jeg kan ikke se rettere, end at det skal tjene samme formål som den mest berygtede lov, vi så gennemført her i landet under Madsen-Mygdal-regeringen i 1929. Den blev kaldt tugthusloven, og den blev ophævet igen i 1937, da radikale og socialdemokrater fik flertal i landstinget.

Det er ganske vist ikke helt samme ordlyd i dette forslags paragraffer, men hensigten er åbenbart den samme, nemlig at ramme fagbevægelsen og søge at nedbryde den solidaritet blandt lønmodtagerne, som er den første forudsætning for, at deres interesser kan varetages på betryggende måde. Vi må bestemt vende os imod dette forslag, som vi finder både er reaktionært og klassebestemt.

Det siges i bemærkningerne til lovforslaget:

„Især inden for det sidste års tid har de socialistiske fagforbund forstærket deres pression over for virksomheder og lønmodtagere med anden fagpolitisk interesse.“

Og videre hedder det:

„De store forbunds ledere har offentligt udtalt sig om muligheden for blokade med påfølgende økonomiske tab og afskedigelser på en måde, der må karakteriseres som direkte misbrug af en faglig monopolstilling.“

Jeg synes nok, man må forbløffes over, at kristeligt folkeparti ikke er klar over, at kampen for at få oprettet kollektive overenskomster gør det fuldt ud lovligt at strejke og blokere en virksomhed, der nægter at oprette overenskomst. Det er simpelt

hen det eneste våben, fagbevægelsen har over for arbejdsgivere, der selv egenmægtigt vil bestemme løn- og arbejdsvilkår. Det er heldigvis ikke så mange mere, der er af den slags, men nogen findes endnu. Vi husker vel alle sammen Hope Computer-sagen og det resultat, som domstolene kom til.

Så vil jeg i øvrigt gerne føje til, og det er fastslået flere gange af arbejdsretten, at eksklusivaftaler eller organisationspligtbestemmelser er fuldt ud lovlige, ligesom de kan være nødvendige i mange tilfælde, først og fremmest for at sikre en overholdelse af disse overenskomster, dernæst for at sikre mod den organisationsforfølgelse fra arbejdsgiverside, vi så mange gange har været ude for.

Den ILO-konvention, som der også henvises til, tager først og fremmest sigte på at sikre arbejdsgiverne* den organisationsret, som mange arbejdsgivere har knægtet.

Lad mig så føje til, at hvad angår de refererede sager i bemærkningerne, bl. a. om hærværk, trusler m. v., er enhver virksomhed her i landet allerede beskyttet herimod gennem den nugældende lovgivning, altså gennem den straffelov, vi har. Forholdet er det, at også uorganiserede arbejdsgivere kan gå til arbejdsretten for at få prøvet lovligheden af de foranstaltninger, der iværksættes for at få overenskomst oprettet. Man nævner i bemærkningerne Allerødposten, men denne virksomhed har ikke indbragt sagen for arbejdsretten. Jeg må altså i det hele afvise den fremstilling, man giver af de nævnte sager i bemærkningerne til lovforslaget, ligesom jeg i det hele må afvise dette lovforslag.

Ipsen (FP):

Det er trist, at det er nødvendigt at fremsætte den slags lovforslag, men det er efterhånden sådan, at i fagforeningernes 100-årige historie, hvor de har gjort et godt stykke arbejde, har de også på visse områder tiltaget sig en magt, en magt, de bruger til at skabe konflikt, konflikt på arbejdspladser, konflikt mellem de mennesker, som de skal tjene og betjene. Vi mener ikke, at fagforeningerne alene skal bestemme. Der må være en rettighed for de enkelte personer til at være medbestemmende om, hvad

* Skal være: arbejderne, jfr. sp. 2479.

[Ipsen.]

de vil gøre. Når vi hører hr. Erling Dinesen sige, at lovforslaget er beregnet på at ramme fagforeningerne, må jeg sige, at jeg ser dette lovforslag som et forslag, der er beregnet på at hjælpe medlemmerne, altså arbejderne.

Vi vil se positivt på ethvert forslag, der er medvirkende til at sikre den frie ret til at tage arbejde.

Enggaard (V):

Det forslag, vi har til behandling her, om begrænsning af organisationers rettigheder over for erhvervsudøvere, er jo en del i familie med dels det forslag, venstre fremsatte for nogle år siden her i folketinget om regler for organisationers bidrag til politisk arbejde, dels et tilsvarende forslag, som retsforbundet fremsatte i fjor, og som partiet venstre naturligvis er sympatisk indstillet over for, fordi det følger de principper, som vi selv i sin tid har været med til at foreslå.

Det foreliggende forslag er vel nok på nogle områder mere vidtgående i sin formulering end det andet, men jeg tror man må sige, at hvis de hovedprincipper, som var nedfældet i venstres oprindelige forslag om regler for organisationers bidrag til politisk arbejde, kunne gennemføres, så ville en væsentlig del af de spørgsmål, som har foranlediget kristeligt folkeparti til at fremsætte dette lovforslag, samtidig være løst. Vi har stadig den opfattelse, at derved ville de samvittighedsspørgsmål være klaret, som følger af medlemskab af faglige organisationer, hvad enten det er en fagforening eller en arbejdsgiverorganisation, hvor et medlemskab er en faktisk forudsætning for at udøve et erhverv.

Vi er parate til at se på de spørgsmål, som danner baggrund for dette forslag, i et kommende udvalgsarbejde og ønsker dermed at sige, at der naturligvis i forslagens intentioner ligger ting, som vi ud fra en frihedsbetragtning ønsker at støtte. Spørgsmålet er, hvordan den praktiske formulering og vejen frem i dette spørgsmål kan være.

Erik Hansen (RV):

Jeg vil gerne på det radikale venstres vegne sige, at mange af de tanker, der ligger til grundlag for forslaget, er tanker, som vi principielt er enige i. Jeg vil gerne under-

strege det med at sige, at det er naturligvis en menneskeret ikke at blive tvunget mod sin overbevisning, mod sin opfattelse, ind i en organisation, og det er på samme måde en ret at melde sig ind i den organisation, der passer én. Disse ting tror jeg er en menneskeret, som man skal passe på ikke at træde på.

Jeg tror nok, der undertiden kan fremvises eksempler på, at nogle i en iver for at styrke en organisation er gået længere end det, der tjente organisationerne og den enkelte på rette måde.

Jeg vil tro, at vi rent faktisk og reelt har organisationsfrihed her i landet. Jeg tror, vi har det som en hovedregel, og hvis der kan forekomme undtagelser — og det kan der vel — så tror jeg også, det er rimeligt, at vi piller disse undtagelser frem, disse overtrædelser frem, som kan komme fra begge sider på arbejdsmarkedet, og så siger: disse ting må vi have rettet.

I lovforslagets bemærkninger er der fremdraget forskellige eksempler. Lad mig nøjes med at sige det på den måde, at disse eksempler lyder ikke godt. De lyder ikke godt i det radikale venstres øren; det er ting, som vi nok må have kigget på. Men det skal straks føjes til, at jeg tror ikke, denne organisationstvang er noget, som kun forekommer fra den ene side. Jeg tror, der lige så vel kunne fremdrages eksempler i arbejdsgiverkredse, som der kan fremdrages eksempler i andre kredse.

Man har fremdraget disse eksempler, men jeg tror, man med en vis ret og måske med større styrke, end det er gjort i lovforslaget, kunne have fremdraget en anden side af det, som ministeren og andre ordførere har været inde på. Det er spørgsmålet om den direkte eller indirekte tvang til at give støtte til bestemte politiske partier. Jeg ved godt, det kun i periferien er med, men jeg vil dog gerne have det med i debatten og have lov til at minde om, hvad den gamle parlamentariker, det tidligere ærede medlem af tinget hr. Holger Eriksen i sin tid sagde under en nogenlunde tilsvarende debat om organisationernes tilskud til de enkelte politiske partier. Han sagde det med disse ord:

„Dens brød, du æder, dens vise du kvæder.“

Det er nok et spørgsmål, om det kan siges rigtigere og stærkere, end hr. Holger Erik-

[Erik Hansen.]

sen sagde det. Man skal være meget opmærksom også på den side af sagen, for ufrihed eksisterer på flere felter. Jeg tror nok, vi i et udvalgsarbejde måske skulle se noget nærmere på disse ting, altså de tvangsmæssige bidrag til bestemte politiske partier, til bestemte retninger.

Jeg vil gerne sige på det radikale venstres vegne, at der er principper i forslaget, som vi er ganske enige i, og som vi har støttet utallige gange i dette ting; der er måske også ting, som kan være overdrevet i forslaget, det må vi se på.

Palle Simonsen (KF):

Jeg har på fornemmelsen, at dette lovforslag fra kristeligt folkeparti måske bliver forstået sådan lidt forskelligt — det fremgår af de ordførertaler, vi har hørt indtil nu. Jeg må sige for mit eget vedkommende, at jeg har egentlig ikke lagt så megen vægt på dette med kontingentafhængigheden og forbindelsen til politiske partier, men mere på selve begrebet organisationsfrihed. Her forstår jeg at hovedvægten ligger i lovforslaget.

Der er grund til at fremhæve, at der her bliver rejst en meget vigtig problemstilling, som vi i hvert fald er parat til at gå ind i drøftelser af. Jeg tror ikke, forslaget, som det ligger fra kristeligt folkeparti i de to paragraffer, er tilstrækkeligt udtømmende; det er ligesom man fra kristeligt folkepartis side kun behandler selve problemet omkring virksomhederne i forbindelse med de eksempler, der nævnes, men der er jo også andre problemer, arbejdstagerorganisationer indbyrdes for eksempel. Dette at blive overflyttet fra én arbejdstagerorganisation til en anden, det er jo noget, som også volder en lang, lang række problemer.

Jeg er enig med både forslagsstillerne og flere af ordførerne, der har givet udtryk for, at nok kan man sige, at det er noget, arbejdsmarkedets parter klarer selv, men der findes nogle eksempler, som også kristeligt folkeparti nævner, som man efter vor opfattelse ikke kan acceptere. Det, som man i efteråret oplevede på Allerødposten, står lidt i kontrast til hr. Erling Dinesens meget skarpe bemærkninger om, at man med dette forslag rammer fagbevægelsen, ødelægger solidariteten osv. Jeg tror ikke, der

er nogen som helst i dette folketing, der har nogen ønsker om at ramme fagbevægelsen eller ødelægge solidariteten, men vi ser — det kommer vi ikke uden om — ind imellem nogle eksempler på, at fagbevægelsen ligesom, om man så må sige, overdimensionerer sine magtbeføjelser. Det specielle i en moderne tid er vel, at organisationerne har fået en sådan magt, at vi kommer til at opleve den slags eksempler.

Hr. Erling Dinesen sammenlignede dette lovforslag med tugthusloven, som for længst er afskaffet. Jeg forstår slet ikke, at man kan svinge sig op på det plan, for man ser jo, at i andre lande har man lovgivning på dette område, fordi man har følt sig foranlediget til at have lovgivning på dette område. Det har man f. eks. i Norge, og det har man mig bekendt også i Sverige.

Selv om vi i henhold til grundloven har organisationsfrihed og kan henholde os til dette, så møder vi eksempler — både dem, der er nævnt af kristeligt folkeparti og arbejdstagerorganisationerne imellem — på, at denne frihed alligevel på enkelte områder bliver knægtet, og her mener jeg folketinget har en forpligtelse til at prøve at gribe ind.

Det er nok et lovforslag, som er meget vanskeligt at udforme på en sådan måde, at det kommer til at dække det hele, men jeg mener, det er vigtigt, at vi i arbejdsmarkedsudvalget kommer ind i en drøftelse af dette problem, Jeg forstår i og for sig også på de ordførere, der har talt, at der efterhånden er ved at være ret så stor interesse for at komme ind i en drøftelse af det; det vil vi i hvert fald meget gerne være med til. Men jeg tror nok, man i denne drøftelse i højere grad skal se på det brede princip og se på forholdene for både arbejdstagere og arbejdsgivere. Lovbestemmelserne må udformes sådan, at det f. eks. bliver fastslået, at enhver arbejdstager har fuld frihed til at være tilsluttet den fagforening eller organisation, han måtte ønske, eller til at undslå sig for at tilslutte sig en sådan, bare for at nævne et eksempel.

Man kan heroverfor hævde: ja men det er jo intet problem i praksis. Jo, det er et problem i praksis, på nøjagtig samme måde som i de eksempler, kristeligt folkeparti har anført.

Derfor skal vores konklusion være den, at vi finder ikke lovforslaget i sin form til-

[Palle Simonsen.]

strækkeligt dækkende for den problemstilling, der er rejst, men intentionerne i lovforslaget er vi enige i, og vi er indstillet på at gå ind i et meget positivt udvalgsarbejde for at prøve at se i fællesskab at få løst det problem, som er rejst her.

Poul Bøeg (CD):

Jeg vil gerne ligesom venstres ordfører, hr. Enggaard, tage udgangspunkt i de forslag, der tidligere har foreligget, dels for en del år tilbage fra venstres side, dels i foråret, da vi behandlede et forslag fra retsforbundets side. Det forekommer mig, at selv om det forslag, kristeligt folkeparti nu har fremsat, kan siges at gå noget videre, så er disse forslag i allerhøjeste grad beslægtede i det, som for centrum-demokraterne er det afgørende, nemlig hvad jeg ville kalde deres mentalitet, den livsholdning, som man kan sige de giver udtryk for. Jeg vil derfor i denne sammenhæng også godt have lov til at henvise til, hvad jeg sagde under behandlingen i foråret af retsforbundets forslag — det findes i Folketingstidende 1973-74, spalte 7020-7022 — fordi de principielle synspunkter, som vi dengang anlagde over for det forslag, også kan bringes til anvendelse på kristeligt folkepartis forslag. Det centrale i det er jo dette, at vi er imod enhver form for tvang og ufrihed, at vi helt klart går ind for den personlige frihed, sådan som det i øvrigt i foråret blev udtrykt af den socialdemokratiske ordfører, der netop sagde, og her citerer jeg: „Individets ret må ikke krænkes“.

Også på den baggrund vil jeg godt have lov til at sige, at jeg ligesom den konservative ordfører var lidt forbavset over den meget skarpe afvisning af dette forslag fra socialdemokratisk side. Jeg vil i den forbindelse gerne have lov til at tage et rent konkret punkt op, fordi jeg synes, det er vigtigt, at det ikke kommer til at stå uimodsagt. I bemærkningerne til kristeligt folkepartis forslag er der i det sidste afsnit henvist til en ILO-konvention, og jeg mener, jeg hørte hr. Erling Dinesen sige, at dette var en organisation, der primært sikrede arbejdsgivernes interesse. (*Erling Dinesen: arbejdernes!*). Jeg forstår på hr. Erling Dinesen, at jeg har misforstået hans udtalelse, så er der jo ingen grund til at kommentere den. Det glæder mig, at vi er enige om, at

sådan vil man ikke kunne udlægge det. Men selv om dette måtte være en misforståelse fra min side — hvad jeg beklager; jeg gjorde blot nogle hurtige notater under indlægget — så må jeg alligevel fastholde, at det undrede mig, at man fra socialdemokratisk side var så kategorisk afvisende over for et forslag af denne art.

Når vi fra centrum-demokraternes side ser med meget betydelig sympati på kristeligt folkepartis forslag og hilser dets fremsættelse med tilfredshed, så hænger det også sammen med de forhold, der er gjort rede for i bemærkningerne. Den radikale ordfører nøjedes meget diplomatisk med at sige, at det, der står dér, lyder ikke godt. Jeg vil ikke gå af vejen for at forstærke det en hel del og sige, at centrum-demokraterne finder, at de oplysninger, der dér er givet, er absolut chokerende og absolut uacceptable, og at oplysningerne viser den absolutte nødvendighed af, at der i en eller anden form skrides ind over for misbrug af denne art.

Det er altså sammenfattende vor opfattelse, at det er et besværligt initiativ, og vi ser med velvilje på forslaget. Det udelukker naturligvis ikke, sådan som det jo så ofte er tilfældet, at der med hensyn til den nærmere udformning kan være visse enkeltheder, som vi skal se nærmere på. Det vil føre for vidt at komme ind på det her, det hører vist til under udvalgsarbejdet. Vi går altså ind i et positivt udvalgsarbejde, som vi håber fører til et resultat, der i en eller anden form kan opnå det, som er det klare og velmotiverede sigte med dette lovforslag.

Grete Westergaard (SF):

Dette er ikke et lovforslag, der vil tage ret meget af min eller folketings tid. Jeg er meget betænkelig ved, at vi fra lovgivningsmagtens side skulle til at gribe ind over for organisationerne.

Jeg har hæftet mig ved, at man i bemærkningerne til lovforslaget kan læse om isole-rede tilfælde af hærværk. Det er efter min mening en alt for billig argumentation at anvende. Når jeg tænker på, hvordan dansk fagbevægelse arbejder her i landet, og hvor gnidningsløst det egentlig går, så synes jeg, det er meget malplaceret at komme med sådanne enkelte sager.

Jeg vil derfor anbefale, at man afviser forslaget.

Freddy Madsen (DKP):

Det forslag, vi her står over for, udmærker sig jo ved, at det ikke lægger nogen skjul på, at det er dybt reaktionær klassepolitik, der er lagt til grund for det. Det er de forfærdelige socialistiske fagforbund, der nu skal lovgives imod, og i de bemærkninger, der findes til lovforslaget, fremføres en række eksempler, der skal dokumentere, hvor forførdeligt disse fagforbund fører sig frem.

Jeg vil gerne beskæftige mig lidt med et enkelt af punkterne, nemlig det der drejer sig om Allerødposten i Frederiksborg amt. Det er vistnok det sted, hvor kristeligt folkepartis blad trykkes, men det er naturligvis underordnet i den forbindelse. Man udtrykker en beklagelse af, at Dansk Typograf-Forbund — det indtryk må man få af bemærkningerne — er faret frem med al mulig urimelighed, med voldelig adfærd og meget mere af samme skuffe. Jeg synes, det vil være rimeligt lige at se på, hvad typografforbundet faktisk mener om den sag. Det stiller sagen i en noget anden belysning. Af den redegørelse, som typografforbundet har udsendt, fremgår det, at i januar 1963 underskrev man en overenskomst med virksomheden, og denne overenskomst fungerede i en årrække gnidningsløst, uden at der var problemer. Men i 1968 blev det forbundet bekendt, at der i denne virksomhed foregik en række ulovligheder i strid med den overenskomst, man havde gennemført. Alligevel forsøgte Dansk Typograf-Forbund i en årrække, nemlig nærmere betegnet i 4 år, med alle mulige forhandlingsmetoder at få reguleret disse forhold og få en aftale i stand med firmaet, sådan at disse ulovligheder blev bragt til ophør. Men det var ikke muligt at få en aftale med direktøren på den pågældende virksomhed. Derfor så man sig nødsaget til i 1972 at indbringe sagen for arbejdsretten, og det skal bemærkes, når man nu fremfører det som et af de grove eksempler, og når man ellers tager arbejdsrettens vurderinger i betragtning, at den pågældende ejer af foretagendet ved daværende lejlighed blev idømt en bod på 4.000

kr. Det forklarer noget om, hvad det var for nogle ulovligheder, der foregik på daværende tidspunkt.

Imidlertid lykkedes det stadig væk ikke at få forholdene reguleret. Firmaet frigjorde sig derefter fra overenskomsten i marts 1973. På baggrund af det var det nødvendigt for typografforbundet og litografforbundet i fællesskab i august 1973 at varsle blokade over for firmaet, hvilket er ganske lovligt og den eneste mulige måde at sikre — og det er jo det, der er det afgørende i denne forbindelse — at medlemmernes og arbejdernes legitime rettigheder tilgodeses. Det er rigtigt, at der har været demonstrationer, man taler om vold og hærværk, men det er i virkeligheden ganske bagatelagtige ting, der er tale om.

Man fremfører også i bemærkningerne, at Land og Folk har skrevet, at man efter al sandsynlighed vil tage andre forholdsregler, og det ligger i luften — sådan er det måske ikke ment — at der skal oprettes private vagtværn og alt muligt i den retning. Jeg kender ikke Dansk Typograf-Forbunds intentioner med hensyn til, hvad der skal gøres i den sag, men jeg formoder, at man vil forsøge på ganske lovlig vis at iværksætte aktioner, måske sympatiaktioner fra andre fagforbund for at sikre, at de rettigheder, som de typografiske arbejdere har, sikres også fremover. Det er der intet hverken ulovligt eller forkasteligt i. Tværtimod er det en forudsætning for, at dansk fagbevægelse faktisk er i stand til at hævde sine medlemmers rettigheder.

Det er rimeligt, som hr. Erling Dinesen har gjort, at henvise til — nu er der jo nævnt en lang række småvirksomheder — Hope Computer-sagen, der viser konsekvenserne af, hvad der kan ske, hvis ikke fagbevægelsen har muligheder for bl. a. over for de multinationale selskaber at iværksætte aktioner.

Nu sammenkæder man det igen en gang, ligesom man gjorde i retsforbundets forslag, med spørgsmålet om tilskuddene til de politiske partier. Jeg vil gerne endnu en gang

[Freddy Madsen.]

understrege, som jeg har gjort det tidligere: uanset at vi ikke er enige i meget af det, fagbevægelsens midler anvendes til, så må det være fagforbundenes suveræne, demokratiske ret at beslutte, hvordan de midler, som indkommer i kontingent, skal anvendes. Det er nu engang flertallet ud fra almindelige demokratiske bestemmelser, der træffer beslutning om det.

Hvis der skulle være en smule konsekvens i tingene, måtte man tilsvarende sige, at i de virksomheder, hvor arbejdsgiverne giver tilskud til andre, til partier, som arbejderne ikke synes om, dér har arbejderne ret til at nedlægge arbejdet i den situation og lade være med at arbejde for den pågældende arbejdsgiver. Det har man ikke foreslået. Det ville også være umuligt, for den slags ting er i reglen hemmelige og ikke, som når det drejer sig om fagforbundenes midler, ganske offentlige.

Vi må pure afvise det forslag, der her foreligger.

Mølgaard (DR):

Dette forslag rører jo ved nogle væsentlige problemer. Det er muligt, at det vil komme til at virke uheldigt, hvis vi gennemfører dette forslag, endda uheldigt i den retning, som hr. Erling Dinesen antydede før med ordene reaktionær og klassebestemt. Men der er unægtelig gode ting indbygget i forslaget eller, om jeg så må sige, dets formålsparagraf. Man siger nemlig, at man vil søge at forhindre, at de helt naturlige og velforståelige arbejderorganisationsdannelser ved simpelt flertalstyranni tvinger deres medlemmer, som også er afhængige på brødet af dette medlemskab, til at bidrage til politiske partier. Det siges med andre ord, men det er formålet, så vidt jeg har forstået, med lovforslaget — en del af formålet i hvert fald — og så vidt kan vi være enige. Det er vi positivt stemt over for at forsøge at få forhindret.

Vi mener imidlertid ikke, at det foreslåede er nogen særlig hensigtsmæssig vej. Vi er bange for, at man i praksis ville komme til at gribe for dybt ind i organisationsfriheden med dette forslag. Denne organisationsfrihed er jo også en grundlovsbestemt ret for det kollektiv, organisationen som sådan ud-

gør, og ikke kun for individet, der er med i organisationen.

Jeg synes, det er lidt uklart, hvad det i grunden er, man er mest imod, eksklusivbestemmelser, altså organisationstvung overhovedet, tvungent medlemskab af en organisation, eller det er dette, at organisationen skal kunne yde tilskud til politiske partier. Jeg synes, disse ting er kædet lidt uheldigt sammen i dette forslag, og jeg må sige, at jeg ville foretrække, at tingene blev adskilt, sådan som retsforbundet har tilsigtet det ved det lovforslag, der i øvrigt netop er gennemført i dag her i tinget fra vor side — det blev jo fremsat i sidste samling også.

Jeg er dernæst betænkelig ved dette forslag, hvis vi tænker på denne side af det, der går ud på at forhindre tilskud til politiske organisationer derved, at det aldeles ensidigt drejer sig om fagorganisationer. I praksis kommer arbejdsgiverorganisationer jo ikke ind i betragtningen her, og det synes jeg er ensidigt.

Dernæst synes jeg, at teksten er uklar. Det hedder sig, at medlemskabet ingen sinde skal kunne pålægges et medlem, hvis man yder disse tilskud. Som før sagt: hvis det er organisationstvungen som sådan, altså det tvungne medlemskab af organisationen som sådan, så må det jo være gældende under alle omstændigheder, men dér har man en varm kartoffel, som ikke er sådan at håndtere, og det er måske også årsagen til, at bestemmelsen egentlig er begrænset til de tilfælde, hvor det er pengene, det drejer sig om, eller hvor der ydes tilskud til politiske partier. Hvis det alene er denne situation, man vil angribe, så synes jeg, at man skal omformulere forslaget.

Dernæst en bemærkning om „pålæg“. Det er jo ikke pålæg om medlemskab, der gør sig gældende. Et pålæg er jo i reglen en lovskrift eller en overenskomst eller en direkte udtrykkelig aftale, men det, der styrer medlemskab eller ikke-medlemskab af en faglig organisation er jo nogle ganske andre ting. Det er jo stort set ukendt med eksklusivbestemmelser i danske overenskomster, stort set. Det er måske nok lidt flot sagt, men det er ikke det typiske på det danske arbejdsmarked, at man opererer med udtrykkelige eksklusivbestemmelser. Det, der styrer disse forhold, er jo udviklingen ude på den en-

[Mølgaard.]

kelte arbejdsplads. Det er noget med samarbejdet imellem kollegaerne, samværet, klimaet, der bliver lidt koldt, hvis man ikke står i samme organisation. Jeg tror, forslagsstillerne må erkende, at disse miljømæssige ting er lidt svære at styre for ikke at sige umulige at styre ved lovforskrift.

Endelig skal jeg give fuldstændig tilslutning til det synspunkt, som hr. Erling Dinesen anlagde, at i de tilfælde, hvor vi har de oplagte overgreb med hærverk og vold, der gælder straffeloven i forvejen. At den ikke træder i kraft i så forfærdelig mange tilfælde er jo også et udtryk for, hvor svært det netop er at styre. Det er såmænd ikke, fordi loven er uklar, men det er bare umuligt for lovgivningsmagten at styre ind i alle samfundets kroge.

Endelig en lille bemærkning til hr. Erling Dinesen, der anførte som et argument, at arbejdsretten havde jo anerkendt eksklusivbestemmelser. Ja, det er jo et udtryk for, at grundlovens bestemmelse om organisationsfrihed ikke kan fortolkes så vidt, at eksklusivbestemmelser skulle være ulovlige i henhold til landets retstilstand, men jeg har nu forstået, at det er denne retstilstand, man vil have ændret på fra forslagsstillerens side, og det udelukker jo ikke, at man kan stille forslag om at ændre på retstilstanden, at arbejdsretten har konstateret, at sådan har det altså været indtil nu.

Birgit Busk (U):

Jeg betragter det foreliggende forslag som et tiltrængt forsøg på at bremse og sætte aktivt ind mod det organisationstyranni og det pampervælde, som i stadig stigende grad gennemsyrrer vort samfund. Men jeg tror, at forslaget skal udbygges yderligere, hvis det skal opfylde sit formål helt ud. Jeg tilsiger min medvirken hertil.

Vestergaard Eriksen (FU):

Dette lovforslag rører ved noget meget centralt i det danske samfund, ikke mindst på baggrund af den fagforeningspolitik, der har været ført i de senere år — dermed tænker jeg på de højere instanser inden for de politiske retninger. Når man er medlem af en fagforening — det er ligegyldigt hvilken, Specialarbejderforbundet f. eks. — så må det først og fremmest dreje sig om, at man

får varetaget sine interesser inden for det faglige område, som fagforeningen nu engang dækker, det kan ikke være korrekt, at man igennem sit kontingent skal yde støtte til en bestemt presse. Det har vi jo set eksempler på i de senere år. Dermed mener jeg, at så har medlemmerne klart tabt deres personlige frihed, hvis det er noget, der sker under tvang. Det er muligt, det ikke har været under tvang, men det er vel nok blevet følt sådan af mange medlemmer, det har man da forstået og læst om igennem de senere år.

En fagforening må være noget for sig og et politisk parti noget for sig, ikke noget, der direkte bør have berøring med hinanden og slet ikke igennem, at man skal kunne tvinges til at sætte sin personlige frihed over styr og være med til at betale til en presse i samfundet, som folk ikke har ønsket, og det kan være ligegyldigt hvilken presse. Det er da i alt fald noget, der må betegnes som ensidighed.

Det overrasker mig ikke, at socialdemokratiet, SF og kommunisterne klart afviser dette forslag, men ærlig talt: vil disse 3 partier fortsat føre eller lægge ryg til en klar fagforeningspolitik i Danmark, må det være sådan, at det politiske er skåret fra, og at der gives tilskud til presse osv. igennem fagforeningsmedlemmerne. Jeg tror, at disse 3 partier kunne nå langt, hvis de ville være med til at støtte et lovforslag i denne form, selv om det uden tvivl trænger til at blive uddybet endnu mere, end det er i øjeblikket.

Ordføreren for forslagsstillerne (*Jens Møller*) (KrF):

Jeg vil gerne begynde med at understrege, at dette forslag ikke på nogen måde er udtryk for, at vi skulle være imod fagforeninger som sådan. Vi ved, at Danmarks arbejdere har meget at takke fagforeningerne for, de har gjort et stort og godt stykke arbejde igennem de år, der er gået, og vi vil ikke på nogen måde være imod dem.

Det, vi er imod her, er det, vi altid er imod, nemlig magtmisbrug, og så er vi imod det, ligegyldigt hvem det er, der udøver det: om det er visse dele af pressen med dens ytringsmonopol, om det er olielandene med deres energimonopol, eller om det er fagfor-

[Jens Møller.]

eningerne, der søger at tiltage sig et monopol på arbejde. For det, vi virkelig går ind for, er den enkeltes frihed til selv at bestemme over sit liv, til at følge sin overbevisning og sin samvittighed.

Problemet i sagen er jo det, at det mere eller mindre er blevet tvungent at være medlem af en fagforening for at kunne få arbejde, og i det øjeblik man er medlem af den, er man også tvungen til at være med til at bidrage til bestemte politiske partier og deres presse. Men som det allerede er fremdraget fra flere sider her, har det været forsøgt løst på anden måde af retsforbundet. De vil gøre det ved at skære båndet over, kan vi sige, imellem fagforeningerne og den politiske støtte, altså ved at forbyde foreningerne at yde bidrag af medlemmernes obligatoriske kontingenter.

Det ville naturligvis i nogen grad løse problemet, men vi er principielt modstandere af, at man på den måde vil begrænse en demokratisk valgt ledelses ret til at disponere over de midler, den har. Med samme ret ville man jo kunne fratage folketinget retten til at bevilge penge til bestemte formål, man kunne tænke sig til militæret — det er der jo mange der er imod — eller man kunne tænke sig til at bygge broer i yderdistrikterne; det kunne der sikkert sagstens skaffes et flertal imod.

Derfor mener vi, vi kommer meget mere ind til problemets kerne, når vi siger, at den reelle vanskelighed her er det med det tvungne medlemskab, at der her opstår en organisationstvang, og tvangen opstår derved, at alternativet er, at man intet arbejde har på grund af de overenskomster, man får med de enkelte virksomheder, der forbyder, at man beskæftiger folk, der ikke er medlemmer af denne specielle politisk færdede fagforening.

Vi mener, at det, som det er i øjeblikket, i virkeligheden må være i strid med grundlovens § 74, der som bekendt siger:

„Alle indskrænkninger i den fri og lige adgang til erhverv, som ikke er begrundede i det almene vel, skal hæves ved lov.“

Her er jo ganske tydeligt en indskrænkning i den fri og lige adgang til erhverv, og der kan ikke i denne forbindelse tales om almenvellet, da der jo netop er tale om gruppeinteresser.

Spørgsmålet om anvendelse af vold og andre ulovlige metoder kan dette forslag ikke tage stilling til i og for sig. Det skulle jo heller ikke være nødvendigt, da der står i selve grundlovens § 78, stk. 2, at

„Foreninger, der virker ved eller søger at nå deres mål ved vold, anstiftelse af vold eller lignende strafbar påvirkning af anderledes tænkende, bliver at opløse ved dom.“

Det skulle vel være klart nok.

Så vil jeg gerne sige tak til de andre ordførere. Der har været mange positive svar, og det har da glædet os at se det; det er en helt ny fornemmelse for os.

Jeg kunne godt have tænkt mig at gå ind på en del af dem og sige noget om dem, men det tillader tiden desværre ikke. Kun vil jeg gerne sige til hr. Erling Dinesen, at jeg tror, dette sammen med andre ting, vi har set, tyder på, at socialdemokratiet ligesom er stivnet i en forestilling om, hvem der er de stærke, og hvem der er de svage i dette samfund. Jeg tror, det ville gavne at tage det op til revision.

Til slut vil jeg atter understrege, at vi ikke på nogen måde er imod fagforeninger, men at vi er imod magtmisbrug, hvor som helst vi ser det. Vi er for den enkeltes frihed og selvbestemmelse, og vi er for, at grundlovens bestemmelser om den personlige frihed tages alvorligt.

Erling Dinesen (S):

Jeg skal ikke gå ind på mange af de synspunkter, der har været fremført. Når hr. Jens Møller siger, hans parti er imod magtmisbrug, vil jeg gerne sige, at det er vi også, og de eksklusivaftaler, der tales om, og som jo kun findes i begrænset omfang, for at sikre overenskomsternes overholdelse, er netop et værn imod magtmisbrug, et værn for de mange imod det misbrug, vi jo har oplevet så mange gange.

Spørgsmålet om bidrag til de politiske partier har vi diskuteret så mange gange, og jeg skal ikke gå nærmere ind på det her i dag. Men jeg vil bare sige, at hvis man fik held til at få gennemført noget i retning af det, man ønsker her, ville man efter min opfattelse sætte demokratiet ud af kraft i alle mulige organisationer her i landet, hvor man på demokratisk vis beslutter det ene eller det andet, og det er formentlig ikke hensigten.

Freddy Madsen (DKP):

Jeg vil gerne spørge hr. Jens Møller direkte, om han ikke mener, det er en grov form for misbrug, når man underskriver en overenskomst med et fagforbund og så misligholder den i den grad, at man er hjemfalden til bod ved arbejdsretten. Det forekommer i hvert fald mig at være misbrug, og så må fagforbundene i en sådan situation også have ret til at reagere.

Ordføreren for forslagsstillerne (Jens Møller) (KrF):

Jeg siger tak til hr. Freddy Madsen, fordi han stillede mig det spørgsmål, for så får jeg lejlighed til at give ham det svar, jeg ikke nåede at give før.

Kristeligt folkepartis blad trykkes på Lolland, kan jeg lige oplyse.

Fru Grete Westergaard var meget ked af, at vi kom frem med enkelttilfælde, og det er jo egentlig underligt, for under indoktrineringsdebatten blev det netop bebrejdet os, vi ikke kom med enkelttilfælde.

Hr. Freddy Madsen gik til gengæld meget stærkt ind på et enkelt tilfælde. Vi befinder os ikke her som advokater for noget som helst firma, heller ikke det deroppe i Nordsjælland; vi mener ikke, at der er nogen mennesker, der er engle, heller ikke deroppe. Det eneste, vi har gjort med det, jeg førte frem, er at påvise, at der her er forsøg på med trusler om vold og tvang at få folk til at gå imod deres overbevisning.

Så siger hr. Freddy Madsen, at man her hævder sine medlemmers rettigheder. Det forstår jeg faktisk ikke, for de ansatte er jo netop ikke medlemmer og ønsker ikke at være medlemmer, de ønsker at være fri. Altså må det, der er meningen, være, at man vil tvinge dem til at være medlemmer eller også tvinge dem ud i arbejdsløshed.

(Kort bemærkning).

Freddy Madsen (DKP):

Nu blev der talt voldsomt om vold og tvang osv.; det er jo meget beskedne demonstrationer, der her har været gennemført, men i øvrigt er der gjort rede for, hvordan loven på anden måde sikrer imod overgreb.

Men det afgørende her var jo, at netop firmaet her opsiger overenskomsten og der-

med frigør sig fra at skulle beskæftige organiseret arbejdskraft. Hvis det fik lov til at køre ud over landet, ville der være en række situationer, hvor det måske kunne være meget bekvemt, men hvor man må tage i betragtning, at det, der sker — og det er det, der er sket i denne sag — er, at arbejdsgiveren vil unddrage sig en række sociale og andre forhold, som typografforbundet har haft overenskomst om, i hvilken forbindelse han i øvrigt henviser til, at det har man jo socialkontorerne til. Konsekvensen af en sådan linje vil være, at forholdene for danske arbejdere vil blive meget alvorligt forringet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Førmanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingest næste møde afholdes i morgen, fredag den 29. november, kl. 11 med følgende dagsorden:

- 1) *Spørgsmål om meddelelse af orlov til folketingsmedlem Ib Larsen.*
- 2) *Spørgsmål om indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Ib Larsen.*
- 3) *Indstilling fra udvalget til valgs prøvelse.*
- 4) *Fremsettelse af lovforslag.*
- 5) *Tredje behandling af:*
Forslag til lov om fornyelse af et statspræmieobligationslån.
- 6) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov angående tilvejebringelse af befodringsmidler til brug for krigsmagten og ved beskyttelsen af civilbefolkningen med følgerne af luftangreb [af Holtén m. fl.].

[Formanden.]7) *Første behandling af:*

Forslag til lov om folkepension [af Ib Andersen m. fl.].

8) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov. (Forbrygelser mod kønssædeligheden) [af Grønborg m. fl.].

9) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om offentlighed i forvaltningen.

10) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om øget

politipatruljering [af Højland og Honoré].

11) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ophævelse af lov om planlægning af Køge Bugt-området.

12) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om naturfredning.

Mødet hævet kl. 16.41.
